

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Plzni rozhodl samosoudcem Mgr. Janem Šmakalem ve věci

žalobce: **M. K.**
zastoupený advokátem JUDr. Ing. Pavlem Cinkem, LL. M., MBA,
sídlem Veleslavínova 363/33, Plzeň,
proti
žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení,**
sídlem Křížová 1292/25, Praha,

o žalobě proti rozhodnutí žalované č. j. X. ze dne 2. 7. 2024,

takto:

- I. Rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení č. j. X. ze dne 2. 7. 2024 a jemu předcházející rozhodnutí č. j. X. ze dne 15. 2. 2024 se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení ve výši 15 416 Kč k rukám jeho zástupce JUDr. Ing. Pavla Cinka, LL. M., MBA, a to do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

I. Řízení před správním orgánem

1. Rozhodnutím č. j. X. ze dne 15. 2. 2024 žalovaná přiznala žalobci invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně. Na základě posudku lékaře Institutu posuzování zdravotního stavu totiž dospěla k závěru, že pokles pracovní schopnosti žalobce činí 50 %. V takovém případě se jedná o invaliditu druhého stupně [§ 39 odst. 2 písm. b) zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění].
2. Žalobce proti tomuto závěru brojil námitkami. Namítl, že trpí infantilním autismem, ADHD, poruchou spánku, dysfázií a průduškovým astmatem. Dále se léčí s revmatoidní artritidou, má poškozené binokulární vidění, těžce narušenou komunikaci, nezvládá péči o vlastní osobu a není finančně gramotný. To vše podporuje tu skutečnost, že není schopen výkonu jakékoliv profese. Dále uvedl, že musí užívat léky. Plně o něho pečuje matka, která z toho důvodu nemůže docházet do zaměstnání. K námitkám žalobce doložil další lékařské zprávy a záznam o převzetí průkazu osoby se zdravotním postižením. Žalovaná námitky zamítla. V řízení o nich nechala vypracovat posudek lékařem Institutu posuzování zdravotního stavu, z něhož vyplynulo, že hlavní příčina nepříznivého zdravotního stavu žalobce spadá pod kapitolu V (Duševní poruchy a poruchy chování), položku 9 (Poruchy psychického vývoje; Poruchy řeči a jazyka, smíšené specifické vývojové poruchy, pervazivní vývojové poruchy), písm. b (středně těžké postižení, podstatně snížená úroveň sociálního fungování, podle rozsahu a tíže postižení funkčních schopností, výkon většiny denních aktivit narušen) přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb., kterou se stanoví procentní míry poklesu pracovní schopnosti a náležitosti posudku o invaliditě a upravuje posuzování pracovní schopnosti pro účely invalidity (vyhláška o posuzování invalidity). Pro míru poklesu pracovní schopnosti u tohoto postižení vyhláška o posuzování invalidity stanovuje rozmezí 35–60 %. Posudkový lékař zvolil 50 % míru poklesu pracovní schopnosti, což odpovídá invaliditě druhého stupně.

II. Řízení před soudem

3. Proti rozhodnutí žalované o námitkách žalobce brojil žalobou. Namítl, že jeho zdravotní stav nebyl správně posouzen. Žalobce zopakoval svou argumentaci, kterou uvedl již ve svých námitkách. Dále uvedl, že u Okresního soudu Plzeň-město je aktuálně vedeno řízení o omezení jeho svéprávnosti. Žalobce tak setrval na svém názoru, že měl být uznán invalidním ve třetím stupni. Žalobce rovněž rozporoval vznik invalidity ke dni 14. 10. 2023, neboť se zdravotními problémy se potýká celý život.
4. Žalovaná považovala žalobu za nedůvodnou, ve vyjádření shrnula závěry vlastního námitkového a posudkového řízení. S ohledem na žalobní námitky navrhla důkaz posudkem Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí.

III. Posouzení věci

5. Napadený výrok rozhodnutí žalované krajský soud přezkoumal podle § 75 odst. 2 soudního řádu správního (dále též „s. ř. s.“) v mezích žalobních bodů a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.

Obecná východiska

6. Předmětem řízení bylo posouzení nároku žalobce na invalidní důchod, tedy na dávku podmíněnou dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem. Podle § 39 odst. 1 a 2 zákona o důchodovém pojištění platí, že pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %

(odst. 1). O invaliditu prvního stupně se jedná, jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 % [odst. 2 písm. a)]. O invaliditu druhého stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 % [odst. 2 písm. b)]. O invaliditu třetího stupně se jedná, jestliže jeho pracovní schopnost poklesla nejméně o 70 % [odst. 2 písm. c)]

7. V přezkumném řízení soudním jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí (§ 4 odst. 2 zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení). V soudní praxi je důkaz posudkem posudkové komise chápán jako případ předepsaného důkazu (srov. rozsudek NSS č. j. 2 Ads 58/2003-75 ze dne 4. 12. 2003, č. 133/2004 Sb. NSS).
8. Soud hodnotí posudek jako každý jiný důkaz v rámci volného hodnocení důkazů (§ 77 odst. 2 s. ř. s.). Nejsou-li namítány jiné vady řízení, soud v řízení o žalobě proti rozhodnutí orgánů sociálního zabezpečení ve věci invalidity ověřuje pouze to, zda je posudek posudkové komise úplný a přesvědčivý (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 13/2003-54 ze dne 25. 9. 2003, č. 511/2005 Sb. NSS), případně – namítá-li to žalobce – zda byla příslušná posudková komise řádně obsazena (např. rozsudek NSS č. j. 6 Ads 11/2013-20 ze dne 15. 5. 2013). Posudek, který splňuje požadavek úplnosti a přesvědčivosti a který se vypořádává se všemi rozhodujícími skutečnostmi, bývá zpravidla rozhodujícím důkazem pro posouzení správnosti a zákonnosti přezkoumávaného rozhodnutí (např. rozsudek NSS č. j. 4 Ads 61/2010-63 ze dne 11. 11. 2010, č. 2240/2011 Sb. NSS).
9. Z těchto důvodů si soud vyžádal, aby posudková komise, konkrétně odbor posudkové služby v Plzni, vypracovala posudek o zdravotním stavu žalobce.

Závěry posudkové komise

10. Posudková komise dospěla k závěru, že pracovní schopnosti žalobce poklesly v období od 2. 9. 2021 do 13. 10. 2023 o 60 %, což odpovídá invaliditě druhého stupně podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Od 14. 10. 2023, tedy k datu vydání napadeného rozhodnutí (2. 7. 2024) pracovní schopnosti žalobce poklesly o 70 %, což odpovídá invaliditě třetího stupně podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění.
11. V období od 2. 9. 2021 do 13. 10. 2023 posudková komise u žalobce shledala dominantní postižení, jak ho vymezuje kapitola V, položka 9, písm. b) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, tedy ve shodě s posudkovým lékařem dospěla k závěru, že se jedná o poruchu psychického vývoje. Míru poklesu pracovní schopnosti posudková komise stanovila na horní hranici daného rozmezí (s ohledem na všechny přítomná zdravotní postižení), tj. 60 %. Tuto hodnotu již nezvýšila. Míra poklesu pracovní schopnosti žalobce tedy činila 60 %.
12. Od 14. 10. 2023 posudková komise u žalobce shledala dominantním postižení, jak ho vymezuje kapitola V, položka 9, písm. b) přílohy k vyhlášce o posuzování invalidity, i nadále se tedy jednalo o poruchu psychického vývoje. Posudková komise rovněž stanovila pokles pracovní schopnosti žalobce na horní hranici daného rozmezí, tj. 60 %. Tuto hodnotu ale zvýšila o 10 % podle § 3 odst. 1 vyhlášky o posuzování invalidity, tedy vzhledem ke zhoršení projevů komorbidit (úzkostných obtíží). Celková míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činí 70 %. Platnost posudková komise stanovila do 31. 10. 2028, tedy na 5 let.
13. Posudek splňuje formální náležitosti vyžadované § 7 vyhlášky o posuzování invalidity, včetně závěru o tom, že žalobce je schopen výkonu výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek podle § 6 téže vyhlášky. Tedy výkonu činnosti za zásadní úpravy pracovních

podmínek, např. každodenní podpory nebo pomoci na pracovišti formou pracovní asistence, v klidném prostředí a menším kolektivu. Vůči složení posudkové komise účastníci nic nenamítli.

K námitkám účastníků vůči posudku

14. Žalovaná považovala za nutné doplnit výrokovou část posudku a protokol o jednání. Ve výroku posudku ani v protokolu nebylo uvedeno, že výkon výdělečné činnosti u posuzovaného (žalobce) vyžaduje zcela mimořádné podmínky podle § 6 vyhlášky o posuzování invalidity. Podle žalované se nicméně jednalo o povinnou náležitost výrokové části posudku.
15. Žalobce nesouhlasil s tím, že od 2. 9. 2021 se v jeho případě jednalo o invaliditu druhého stupně. Jeho onemocnění je vrozené, což je zřejmé z doložených lékařských zpráv. Žalobce byl tak toho názoru, že se v jeho případě jednalo o invaliditu třetího stupně po celou dobu, nikoliv od 14. 10. 2023. Závěrem požádal, aby mu soud přiznal invalidní důchod třetího stupně retrospektivně o zákonných pět let podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění.
16. Námitky nejsou důvodné.
17. K námitce žalované soud uvádí, že náležitosti posudku o invaliditě upravuje § 7 vyhlášky o posuzování invalidity. Podle § 7 písm. f) bodu 6 vyhlášky obsahuje posudek výsledek posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda je pojištěnec v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek. Jelikož míra poklesu pracovní schopnosti žalobce činila 70 %, bylo na místě, aby se posudková komise vyjádřila ke schopnosti žalobce vykonávat výdělečnou činnost za zcela mimořádných podmínek. To posudková komise učinila na str. 14 posudku. Vyhláška nicméně nestanovuje, že tato náležitost musí být uvedena ve výrokové části posudku, případně v protokolu o jednání. Za toho stavu soud neshledal důvod k vyžádání doplnění posudku, a to zejména za situace, kdy žalovaná nerozporuje, že žalobce je invalidní ve třetím stupni a je schopen výkonu výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.
18. K námitce žalobce soud uvádí, že posudková komise určila den vzniku invalidity třetího stupně 14. 10. 2023, tedy dnem psychologického vyšetření žalobce Národním ústavem pro autismus. Na str. 11 posudku uvedla, že zpráva z tohoto vyšetření poprvé popisuje negativní dopad základní diagnózy žalobce na jeho pracovní schopnost či na možnost dalšího studia. Invaliditu ve třetím stupni proto bylo možné prokázat nejdříve od data tohoto vyšetření, jelikož předchozí zprávy neprokazovaly neschopnost žalobce přípravy na budoucí povolání. Posudková komise zároveň nerozporovala, že postižení žalobce je vrozené a trvalého rázu, čímž argumentoval žalobce.
19. Podle § 39 odst. 3 zákona o důchodovém pojištění se pracovní schopností rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu. *Při určování poklesu pracovní schopnosti musí posudková komise vycházet ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření* (§ 39 odst. 4 zákona o důchodovém pojištění).

20. Pro přiznání invalidity tedy nestačí, že postižení žalobce je vrozené a trvalého rázu. Musí se jednat o takové postižení, v jehož důsledku dojde k poklesu schopnosti žalobce vykonávat výdělečnou činnost, resp. jeho schopnosti připravovat se na budoucí povolání. Žalobci totiž bylo ke dni vydání napadeného rozhodnutí 18 let, přičemž od září roku 2021 do srpna roku 2023 studoval na středním odborném učilišti. Studium však nedokončil. Soud se ztotožnil se závěry posudkové komise, že doložené zprávy před datem 14. 10. 2023 neprokazují neschopnost žalobce přípravy na budoucí povolání. Vůči tomuto závěru žalobce ani nic nenamítl, pouze uvedl, že jeho onemocnění je vrozené. To posudková komise ani nerozpорије, to nicméně samo o sobě k přiznání vyššího stupně invalidity od dřívějšího data nestačí.
21. Žalobce rovněž požádal soud, aby mu přiznal invalidní důchod třetího stupně zpětně o pět let podle § 56 odst. 1 písm. b) zákona o důchodovém pojištění. Ani tomu nelze vyhovět.
22. Ust. § 56 zákona o důchodovém pojištění, na které žalobce odkazuje, upravuje postupy při změně výše a zániku nároku na důchod nebo na jeho výplatu. Podle § 56 odst. 1 písm. b) téhož zákona zjistí-li se, že důchod byl přiznán nebo je vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, důchod se zvýší nebo přizná, a to ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží. *Důchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení*; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně.
23. Jak již soud uvedl výše v soudním řízení jsou k posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti osob i k zaujetí posudkových závěrů o invaliditě ze zákona povolány Posudkové komise Ministerstva práce a sociálních věcí. Soudu tedy nenáleží, aby určil datum vzniku invalidity a její stupeň, to náleží posudkové komisi – za tím účelem soud žádá o vypracování posudku. Posudková komise svůj závěr ohledně vzniku invalidity třetího stupně ke dni 14. 10. 2023 řádně odůvodnila a soud se s ním ztotožnil. V řízení před soudem tak nebylo zjištěno, že by žalobce byl invalidní ve třetím stupni před datem 14. 10. 2023. Za toho stavu není možné, aby soud uložil žalované, aby v dalším řízení vycházela z toho, že invalidita třetího stupně žalobci vznikla před tímto datem. Aby tedy i následně žalovaná doplatila žalobci důchod pro invaliditu třetího stupně zpětně o pět let.
24. Potřeba doplnění dokazování je dána v případě vadného posudku, tj. posudku neúplného či nepřesvědčivého, popřípadě posudku rozporovaného nějakým dalším odborným podkladem (např. znaleckým posudkem předloženým některou ze stran; srov. přiměřeně rozsudek NSS č. j. 3 Ads 20/2008-141 ze dne 6. 8. 2008). Naopak není třeba dokazování doplňovat tehdy, kdy je posudek bez vad, ale procesní strana jej považuje za příliš (ne)příznivý z hlediska odborného posouzení (srov. rozsudek NSS č. j. 10 Ads 116/2014-46 ze dne 8. 7. 2015).
25. Účastníci neoznačili nad rámec výše uvedeného konkrétní vady posudku, *které by měly vliv na výsledné hodnocení poklesu pracovní schopnosti žalobce*, a soud žádné neshledal. Posudek proto vyhodnotil jako úplný a přesvědčivý. Za toho stavu nejsou dány důvody pro vyžádání doplnění posudku, který by byl z hlediska zjišťování skutkového stavu nadbytečný.
26. Protože posudek splňuje požadavky setrvale kladené na tento typ důkazu, řádně prokazuje skutkový stav k datu vydání napadeného rozhodnutí žalované. Jasně z něj plyne, že pokles pracovní schopnosti žalobce v období od 2. 9. 2021 do 13. 10. 2023 odpovídal 60 %, což podle § 39 odst. 2 písm. b) zákona o důchodovém pojištění odpovídalo invaliditě druhého stupně.

Následně pokles pracovní schopnosti žalobce ke dni 2. 7. 2024, tedy k datu vydání napadeného rozhodnutí, odpovídá 70 %, což podle § 39 odst. 2 písm. c) zákona o důchodovém pojištění odpovídá invaliditě třetího stupně, která byla dána jak ke dni napadeného rozhodnutí žalované o námitkách, tak i ke dni jemu předcházejícímu rozhodnutí, jímž žalovaná přiznala žalobci invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně.

IV. Závěr

27. Jelikož žalovaná vycházela z toho, že žalobce je invalidní v druhém stupni, byla obě její rozhodnutí založena na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu. Soud proto její rozhodnutí zrušil pro vady podle § 76 odst. 1 písm. b) s. ř. s. a věc jí vrátil k dalšímu řízení (§ 78 odst. 1, 3 a 4 s. ř. s.).
28. Žalovaná bude v dalším řízení vycházet ze skutkového stavu zjištěného na základě provedení dokazování v soudním řízení, tedy že **invalidita druhého stupně žalobci vznikla ke dni 2. 9. 2021 a trvala do 13. 10. 2023. Od 14. 10. 2023 vznikla žalobci invalidita třetího stupně a trvá do 31. 10. 2028** (§ 78 odst. 6 s. ř. s.).
29. Procesně úspěšný žalobce má právo na náhradu nákladů řízení, které účelně vynaložil vůči procesně neúspěšné žalované (§ 60 odst. 1 věty první s. ř. s.). Náhrada nákladů řízení se skládá z odměny advokáta za dva úkony právní služby po 1 000 Kč (převzetí a příprava věci, žaloba), dvě související paušální náhrady hotových výdajů po 300 Kč, dva úkony právní služby po 4 620 Kč (sdělení na výzvu soudu a účast na jednání) a dvě související paušální náhrady hotových výdajů po 450 Kč. To vše se zvyšuje o částku 2 676 Kč odpovídající dani z přidané hodnoty. Žalovaná je tedy povinna nahradit žalobci náklady řízení v celkové výši 15 416 Kč k rukám jeho zástupce dr. Pavla Cinka do jednoho měsíce od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost u Nejvyššího správního soudu do dvou týdnů od jeho doručení. Lhůta je zachována, byla-li kasační stížnost podána u Krajského soudu v Plzni.

Plzeň 24. dubna 2025

Mgr. Jan Šmakal v.r.
soudce